

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 696/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, др Илије Зиндовића и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиле АА ПР Њевабџиница „ББ“ из ..., чији је пуномоћник Бранислав Богдановић, адвокат у ..., против туженог ProCredit bank а.д. Београд, чији је пуномоћник Весна Јовичић, адвокат у ..., ради утврђења и исплате, вредност предмета спора 3.160,00 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12Пж 2577/20 од 27.08.2021. године, у седници већа одржаној 09.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12Пж 2577/20 од 27.08.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Привредног апелационог суда 12Пж 2577/20 од 27.08.2021. године, тако што се одбија жалба тужиле и пресуда Привредног суда у Београду 22П 5810/19 од 09.03.2020. године **ПОТВРЂУЈЕ**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца АА ПР Њевабџиница „ББ“ из ... да туженом ProCredit bank а.д. Београд накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана по пријему писаног отправака ове пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 22П 5810/19 од 09.03.2020. године, ставом I одбијен је тужбени захтев тужиле да суд утврди да је ништава одредба члана I Уговора о кредиту број ...-...-... од 29.12.2006. године закљученог између тужиле и туженог, у делу који гласи: “Корисник кредита је сагласан да Банка приликом исплате кредита задржи 2,00% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита.” Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да плати тужилци износ од 3.160,00 динара са законском затезном каматом од 29.12.2006. године, до исплате. Ставом III изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 13.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда 12Пж 2577/20 од 27.08.2021. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је утврђено да је ништава одредба члана I

Уговора о кредиту број ...-...-... од 29.12.2006. године закљученог између тужиље и туженог, у делу који гласи: “Корисник кредита је сагласан да Банка приликом исплате кредита задржи 2,00% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита.”, те обавезан тужени да тужиљи плати износ од 3.160,00 динара са законском затезном каматом почев од 29.12.2006. године до исплате, као и да јој накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 27.300,00 динара и трошкове другостепеног поступка у износу од 19.800,00 динара.

Против другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11... и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе, те је донео одлуку у ставу првом изреке ове пресуде.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија туженог основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 29.12.2006. године закључиле Уговор о кредиту ...-...-..., којим уговором је тужени тужиљи одобрио кредит у износу од 2.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате кредита. Одредбом члана 1. Уговора, дата је сагласност корисника кредита да банка задржи 2,00% од износа одобреног кредита, а на име трошкова кредита. Чланом 2. уговора, предвиђено је да се камата плаћа на средства кредита, по номиналној каматној стопи која износи 1,8 % на месечном нивоу, а у члану 8. је наведено да је тужиља потписивањем уговора и плана отплате, разумела све одредбе уговора, као и одредбе Општих услова кредитирања као саставног дела уговора, чији пријем потврђује. Уговор су странке потписале и овериле. На дан закључења уговора о кредиту странке су потписале и овериле преглед битних елемената отплате кредита у којима су наведени подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, и то: износ кредита од 158.000,00 динара, период отплате од 18 месеци, номинална годишња каматна стопа од 21,6%; годишња ефективна каматна стопа од 27,59%; укупан износ камате за период отплате кредита 29.245,80 динара; укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту 3.160,00 динара и износ отплатне рате 10.345,00 динара. Осим тога, утврђено је да предмет битних елемената отплате кредита садржи и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе. План отплате кредита, партија ...-...-..., који гласи на тужиљу, сачињен 29.12.2006. године, садржи податке о вредности кредита од 2.000 евра у ануитетима од по 131 евра и периодом отплате до 01.07.2008. године, као и то да ефективна каматна стопа износи 27.591% годишње, а да је номинална каматна стопа фиксна од 1,80%. Назначено је да друге уплате износе 40 евра и да је исти износ

наплаћен са рачуна тужиље дана 29.12.2006. године. План отплате је потписан и оверен од стране тужиље и туженог.

На темељу оваквог чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиљи јасно предочени сви релевантни подаци о уговореним и наплаћеним трошковима кредита. То је учињено приказом свих битних елемената кредита који су обухватили износ трошкова кредита, и њихово исказивање у оквиру ефективне каматне стопе. Тај суд је становишта да на страни туженог није постојала обавеза да тужиљи предочи и структуру трошкова, који чине спорну накнаду. Стога је одбијен захтев за утврђење ништавости спорне одредбе члана 1 Уговора о кредиту парничних странака, као и захтев за враћање плаћеног износа трошкова кредита од 3.160,00 динара.

Другостепени суд не прихвата овакву правну аргументацију првостепеног суда. Привредни апелациони суд је становишта да је битно да нема доказа да је тужени тужиљи, као кориснику кредита, у предуговорној фази доставио понуду за закључење уговора, у којој би је на јасан и недвосмислен начин упознао са обавезом плаћања предметних трошкова за обраду захтева и да се стога не може сматрати да је тужиља била упозната са обавезом плаћања трошкова обраде кредита.

Другостепени суд налази да се из прегледа битних елемената отплате кредита и плана отплате кредита не може закључити да је корисник кредита у фази која је претходила закључењу уговора био упознат са својом обавезом, што налази да води ништавости уговорне одредбе по одредби члана 103. Закона о облигационим односима. Из тог разлога је преиначена првостепена пресуда тако што је утврђена ништавом спорна уговорна одредба члана 1. уговора у делу који гласи „корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2,00% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита,” те обавезан тужени на враћање наплаћених трошкова кредита по наведеној одредби, у износу од 3.160,00 динара са законском затезном каматом.

Врховни касациони суд не прихвата изнето становиште другостепеног суда јер налази да је засновано на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да је уговор ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго. На ништавост суд пази по службеној дужности, а сходно одредби члана 109. Закона о облигационим односима.

Одредбом 1065. Закона о облигационим односима, прописани су битни елементи уговора о кредиту, тако што је одређено да се банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Према одредби члана 1066. Закона о облигационим односима, уговор о кредиту се закључује у писаној форми и да се у истом мора утврдити износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита. Из садржине ове законске одредбе

несумњиво произлази закључак да се уговором о кредиту сачињеном у писаном облику, поред битних елемената тог уговора, могу уговорити и посебне накнаде и трошкови кредита као услов давања кредитних средстава на коришћење.

Одредбом члана 4. став 1. тачка 2. Закона о банкама („Службени гласник РС“, број 107/05), који је био на снази у време закључења спорног уговора, прописано је да банка може, између осталог, обављати и кредитне послове - давање и узимање кредита. Овим законом није ближе прописана садржина уговора о кредиту, нити су прописана права и обавезе банке и клијента. Из одредбе члана 42. тог закона произлази да се на уговор закључен између банке и клијента примењују Општи услови пословања банке, који прописују услове за обављање трансакције између клијената и банке, чија се примена обезбеђује писменим уговором, а из одредбе члана 43. наведеног закона, да је овлашћење Народне банке Србије да пропише јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Сагласно том овлашћењу Народна банка Србије је 30.06.2006. године донела Одлуку о јединственом начину обрачуна и објављивању ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“, број 57/06), који је ступио на снагу 01.10.2006. године. Овом одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке. Јединствени начин обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе банка примењује у поступку обављања депозитних и кредитних послова из члана 4. Закона о банкама (тачка 1. став 2.). У време закључења уговора на снази је било и Упутство за примену Одлуке о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Сл. гласник РС“ бр. 57/2006 и 88/2006), којим је Народна банка Србије прописала јединствен начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, нарочито по основу депозитних и кредитних послова (ефективна каматна стопа), као и ближе услове и начин обавештавања клијената банке. Прописана је понуда банке, Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Сл. гласник РС“ бр. 57/2006 и 88/2006) у тачки 5., која се односи на кредите које банка одобрава и која треба да јасно и недвосмислено садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, и износ накнада и трошкова које банка обрачунава клијенту у поступку одобравања кредита, који треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података. Податке из те тачке Одлуке, банка доставља клијентима на начин прописан Упутством. Наведено Упутство није прописало да се понуда исказује на посебном обрасцу. Прописивало је у тачки 1. алинеја 8. план отплате - као табеларни преглед свих хронолошки приказаних токова новчаних прилива и одлива који је намењен потпуном информисању зајмопримаца, ради праћења њихових финансијских права и обавеза који проистичу из уговора о кредиту, и преглед основних података о кредиту, који се израђују на посебно прописаним обрасцима, у два примерка, тако да се један уручује клијенту, а други банка задржава у својој документацији (тачка 6. и 7. Упутства).

Првостепени суд је утврдио да је тужилца планом отплате кредита и прегледа битних елемената кредита на недвосмислен начин била упозната са свим трошковима и

накнадама и елементима на основу којих се обрачунава ефективна каматна стопа и упозната о износу трошкова и накнада које треба да плати, те јој је накнада била позната приликом закључења уговора.

Тиме је испуњена прописана дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на битне елементе уговора о кредиту, као и услове давања, коришћења и враћања кредита. Наведена обавештења су предочена кориснику кредита у писаном облику у предуговорној фази, што произлази из садржине уговорне одредбе, да је потписивањем уговора и плана отплате, разумела све одредбе уговора.

У конкретном случају, од стране првостепеног суда је утврђено да је тужила на дан закључења, али пре потписивања Уговора о кредиту потписала и преглед битних елемената отплате кредита и план отплате кредита. Тим документима тужили су предочени сви подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, па и предметни трошкови. Стога је неутемељено становиште другостепеног суда о ништавости спорне одредбе члана 1 Уговора о кредиту парничних странака од истог датума. Правна ваљаност наведене одредбе није спорна са становишта потпуног обавештења корисника кредита о економском терету који он преузима прихватањем обавезе исплате уговорених трошкова кредита. На утврђени начин тужили је на јасан и недвосмислен начин предочена обавеза по том основу.

Следом изнетих аргумената, Врховни касациони суд је оценио да је првостепеном пресудом правилно одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости спорне уговорне одредбе члана 1. Уговора о кредиту парничних странака закљученог 29.12.2006. године. Из тог разлога, правилна је одлука првостепеног суда о неоснованости дела тужбеног захтева за враћање наплаћеног новчаног износа по основу уговорених трошкова кредита у износу од 3.160,00 динара са опредељеном законском затезном каматом, као и донета одлука о трошковима поступка.

То су разлози због којих је на темељу одредбе члана 416. став 1. ЗПП Врховни касациони суд одлучио као у ставу другом изреке пресуде.

Тужени је успео у поступку по ревизији. Зато је на темељу одредбе члана 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП у ставу трећем изреке тужила обавезана да туженом надокнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, за састав ревизије, а који трошак је одмерен у складу са важећом Адвокатском тарифом, према опредељеном затехву туженог.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић